

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые
Федерацием
икъералыгъо тын
фэгъэшьошэгъэним
ехыллагъ

Физическе культурамэрэ спортымрэ хэхъоныгъе ягъэ-
шыгъэнымкэ гъэхъагъэхэр
зэрилхэм, ильэсыбэ хуугъэу
гутеяныгъе фыришоюоф зэ-
ришэрэм афшэ **Нэджыкъо**
Русслан Хъасанэ ыкъом
— Адыгэ Республикаэм иму-
ниципальнэ бюджет учрежде-
ниеу «Шэуджэнхъэблэ кэлэ-
цыкъу-нубжыкъе спорт еджа-
пэм» дзюдомкэ итренер-кэл-
лэгъадаж щитхууцэу «Уры-
сые Федерацием физическе
культурэмкэ изаслуженне
лофыши» зыфиорэр фэгъэ-
шьошэгъэнэу.

Урысые Федерацием
и Президентэу
Владимир ПУТИН

Москва, Кремль
жъонигъуакъэм и 30,
2018-рэ ильз
N 281

Урысые Федерацием и Президент иунашъу

Щитхуу тхыль
фэгъэшьошэгъэним
ехыллагъ

Экономикэмрэ финанс юф-
шэнимрэ алъэнькъоюэ гъэ-
хъагъэхэр зэрилхэм фэш
**Клэнбэ Русслан Шыхъамы-
зэ ыкъом** — Федеральнэ
казначайствэм Адыгэ Респуб-
ликэмкэ и Гъэлорышаплэ
ипашэ **Урысые Федерацием
и Президент и Щитхуу**
тхыль фэгъэшьошэгъэнэу.

Урысые Федерацием
и Президентэу
Владимир ПУТИН

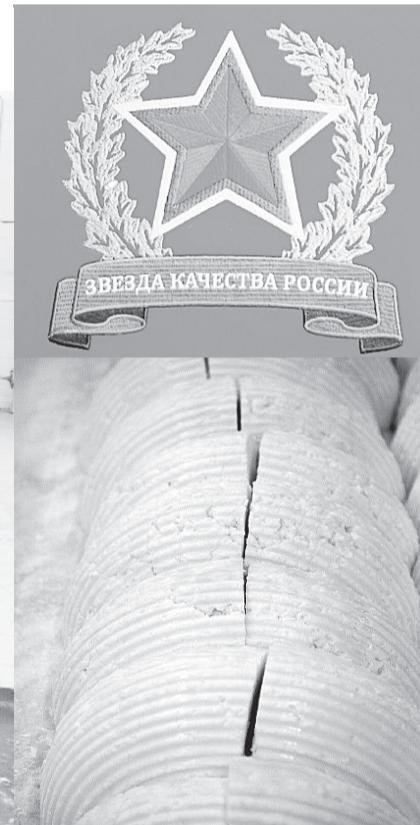
Москва, Кремль
жъонигъуакъэм и 30,
2018-рэ ильз
N 131

Адыгэ къуаер урысые зэнэкъокъум щатекIуагъ

Зэлухыгъэ лахъзэхэль хызметшаплэу «Джэджэ щэ заводыр» урысые зэнэкъокъуу «Звезда
качества России» зыфиорэм илауреат хуугъэ. Лъэнэкъуу «Гъэшхэкъхэр къыдэзыгъэкъыхэрэр»
зыфиорэм адыгэ къуаер щатекIуагъ. Хызметшаплэм кылэжыгъэр непэ кыратыжыщ.

Сурэтхэр тезыхыгъэр А. Беленький.

Щэфаклохэм яфитыныгъэхэр
къэхъумэгъэнхэмкэ урысые
общественэ движениу «Уры-
сые ищэфаклохэм яобъедине-
ние» Адыгэ Республикаэмкэ
ишъольыр къутамэ итхаматэу
Геннадий Пропорциональнэм
къызэриуагъэмкэ, зэнэкъокъум
илауреатхэм непэ Федераци-
емкэ Советым къалэжыгъэ
тынхэр къащаатыжыщых.

Урысые зэнэкъокъуу «Звезда
качества России» зыфиорэр
зытегъэпсихъагъэр хэгъэгум
ипредпринимательхэм ягъэхъа-

хъэхэм нэйласэ зафешыгъэныр,
урсые товархэр хэгъэгу клоц-
ми, іэкъыб къэралыгъохэм бэу
аышууцэхъыгъэнхэр, тихэгъэгу
къышыдагъэхъирэе продуцием
цыфхэр нахыбэу кыкъеупчын-
хэр ары.

Шыгу къэтэгъэхъыгъы интел-
лектуальнэ фитыныгъэхэмкэ
хыкумым и Президиум иуна-
шъокъе тхъаусыхэ тхыльым
Урысые Федерацием и Ашхэрэ
Хыкум экономикэ зэнэкъокъу-
хэмкэ иколлегие изэхэсигъо
щиххэлэхнэр Урысые Федера-

цием и Ашхэрэ Хыкум 2018-
рэ ильзым щилэ мазэм и 12-м
зэрэцгъэзяягъэр.

Джащ тетэу Адыгейим имы-
закъоу, хэгъэгум инэмэхэй чы-
пэхэми адыгэ къуаер къаща-
дэхъэхъынэим предприятиипл
къызэрэхъэдэхъыгъэм ехъигъэ
лофыгъор зэшхохыгъе хуугъэ.

— Адыгэ къуаер — тээры-
гушхорэ гъомылапхъ. Иэкъыб
къэралыгъо бэдзэрхэм ар ачы-
лудгъэхъынэим амалхэр щылэх.
Адыгэ къуаер иэкъыб хэгъэгухэм
алэклэтихъаахъэ, 2012-рэ ильзым

къышегъэжъагъэу ар Германием
тэшэ. Пстэумки 2017-рэ ильз-
ым къое тонн мин 12,8-рэ
къыдэдгъэхъыгъэр, тонн 26,5-рэ
иэкъыб къэралыгъохэм алэклэд-
гъэхъаахъ.

Непэлэ пшэрыльеу
тилэр адыгэ къуаер нахыбэу
иэкъыб хэгъэгухэм афягъэш-
нэир ары. Ар тфэгъэцэхъу-
нэуи щыт. 2018-рэ ильзым
къышегъэжъагъэу адыгэ къуаер
Араб Эмирятхэми, Саудовскэ
Аравиими алэклэдгъэхъащт,—
хигъэунэфыкъыгъагъ ыпеклэ
Къумпыл Мурат.

Пытагъэ хэлъэу къекIолIэштых

Промышленнэ продукциер хэбзэнчъэу гъэзекIогъэним пэуцужырэ республикэ комиссием
зичэзыу зэхэсигъоу илагъэр зэрищагъ Адыгэ Республикаэм и Лышихъэу Къумпыл Мурат.

Продукциеу къиращэрэ
шынэгъончъэним фэшл Красно-
дар таможнем юфэу зэшүү-
хыхэрэм къатегущылагъ аш
ипашэ Игорь Каплуновскэр.
Санкционэм къадыхэлтыгъа-
Тыркуем къышыдагъэхъирэе про-

дукциер, къыдэзыгъэхъирэм
ельтыгъэу, тикъэралыгъо къи-
ращэн фитэп. Ар республикэм
шыгъэцэхъирэе зэрэхъурэм, мыш
фэдэ хуугъэшлагъэу агъеунэфы-
гъэхэм къатегущылагъ таможнем
ипашэ. Аш къызэриуагъэмкэ,

Россельхознадзорым игъусэу
ыпеклэ зигугуу къэтшыгъэ къу-
лыкъум улъэкунюю иофхабзэхэр
зэхечэх. Краснодар краим ыкъи
Адыгейим продукциер хэбзэнчъэу
къырамышэним фэшл дэкъыгъо
39-рэ ахэм ашыгъ.

2017-рэ
ильзым ыкъэхэм адэжь Мье-
куапэ ибэдзэрхэм улъэкунхэр
джащ фэдэу ащарагъэхъыгъэх.
«Казачий» зыфаорэ бэдээрим
иэкъыбм къиращыгъэ продукцие
щагъэунэфыкъыгъагъ.

(Икъух я 2-рэ н. ит.)

АР-м и Парламент

Лъэныкъо зэфэшьхъафхэмкїэ къадырагъэштагъ

Тыгъусэ, мэкьюогъум и 20-м, АР-м и Къералыгъо Совет — Хасэм я XXVI-рэ зэхэсигъоу илагъэм хэлэжьагъэх АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, муниципальнэ образованиехэм, федеральнэ ыкли республикэ къулыкъухэм, ведомствэхэм япащэхэр. Джащ фэдэу Парламентым изичэзыу зэхэсигъо хэлэжьагъ Адыгеим ыцлэкіе УФ-м и Къералыгъо Думэ Ѣылэ Владислав Резник. Зэхэсигъор зэращаагь Парламентым и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм, ашт игуадзэхъэу Іэшэ Мухъамэд, Шъэо Аскэр.

Хабзэ зэрхь угүйээ, Іофыгъюу агъэнэфагъэхэм атегушыл Энхэр рамыгъажжээ, джырэблагъэ зимэфэкл мифэ хэзэгъэунэфы-кыгъяа депутатхэм Владимир Нарожнэр къафэгушуагь. Нэ-үжум депутатхэр тегушылгагъэх ыкыл дырагъяаштагь Гъоъю Хъаз-рэт, Жэдэ Зарыет ыкыл Елена Курбановар общественностьюм ыцлекіэ хъыкумышлхэм яквали-фикационнэ коллегиэ хэгъэхэ-гэнхэм.

Зэхжокыныгъэхэм якIэшаклохеэ зэрэццитыгъэхэр ащ къыуагь. Бюджетым ипроцент 73-р социалнэ лъэнкыжохэм апэула-гъэхъанэу зэрагъэнэфэгъяаэр гъэцэклагъэ зэрхь угүйэри кли-гъэтхыагь. Зэшлхогъэхэе хулыгэ-хэм анах шхъяалэхэр къыхигъ-щихээ, медицинэм епхыгъэ учреждениякIэхэу блэкIыгъэ ильясым ауххи атлупшигъэхэм, агъэлжжыгъэхэм, Гъоого агъ-нэхжэхжэхэм, клаузийнхарем

2017-рэ ильэс бюджетыр гъэцэklагэ зэрэхуугьэм АР-м финанс тохижээгээ иминистрэу Долэ Долготийн щигэээзэгээ. Блэктыгээ ильэссым Адыгэ Республикин изэхэүүйтгээ бюджетээ цээжжэвэхэм, киу ашыжэрэм, нэмийкхэм ягугыу кышышигь. Блэктыгээ 2017-рэ ильэс бюджетыр гъэцэklагэ зэрэхуугьэм фэгээхыгээ хэбзэгээуцугъэр еджэгүүйтгээ аштэнэу игоу зэрийлэгчурар кышыагь.

жет хахью илагъэр сомэ миллиард 19-рэ миллион 56-м ехүү, республикэ бюджетын ихахьохэр сомэ миллиард 15-рэ миллион 823-м шхъадэкыгъэх. Зэхэүбытгээ бюджетын ихар-

Зэхэүүгтэй бюджетын ихбар-дэхэр сомэ миллиард 19-рэ миллион 700-м ехүү, республике бюджетын ихъардххэр сомэ миллиард 16-рэ миллион 466-м шокыгъагьэх.

ШлоI зимыгэ медицинэ страхованиемкэ Адыгэ республике ЧыпIэ фондым 2017-рэ ильэс-симкэ ибюджет гъэцкялагъэ зэрхэугъэм щигъэгъозагъэш ашгатай.

Парламентым и Тхъаматэ игуадзэу, бюджет, финанс, хэбзэлахь ыкIи экономикэ политикэхэмкIэ, предпринимательствэмкIэ ыкIи Iækыбыг зэпхыныгъэхэмкIэ комитетым ипащэу Iещ Мухъамеди 2017-рэ ильэс бюджетыр гэцэклагьэ зэрэхүүгъэм фэгъэхыгьэу къэгүшыагь. Гъогогьу 8-рэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгьэ зэрэхүүгъэхэр, ахэм зэкIэми Парламентым идепутатхэр ахапльэхи зерадырагьштагьэр, гъогогьуищымкIэ ипащэу Хъагьэудж Марыет. Нэужым аш фэгъэхыгьэ хэбзэгэуцугьэр аштагь.

Урысые общественнэ-къэрагын организациеу «Урысыем и ДОСААФ» зыфиорэм ишьольтыр къутамэу АР-м Ѣылэм илофшIэн фэгъэхыгьэу къэгүшыагь аш ипащэу Барцо Тимур. Аш дэгъештэгъэным ыкIи «Урысыем и ДОСААФ» ишьольтыр къутамэхэм язегъэушъомбгүн, УФ-м оборонэмкIэ и Министерствэрэ мы организациемрэ нахь

зэпэблагъэй лоф зэрээдашээ-
щтим афэгъэхыгъэ джэпсаль-
хэр УФ-м и Къэралыгъо Думэ
и Тхъаматэу Вячеслав Володи-
нымрэ обронэмкэ министрэү
Сергей Шойгурэ афэгъэзэгъэн-
хэм афэгъэхыгъэ унашьохэри
депутатхэм аштаргэх.

атегущың аштагъэх, аштагъэх.
Ioфыгъо 66-у агъэнэфэгъа-
гъэм затегущың эхэм ыуж УФ-м
и Къэралыгъо Думэ идепутатеу
Владислав Резник гуշтың
ыштагъ. АР-м и Лышишхъэ ыкчи
Правительствам кыяфагъеуцигъэ

иклээ къалэу Лабинскэ клоэр гъогум ишын пае сомэ миллион 750-рэ республикэм къизэрэ фатлупцыгъэм, Мыекъуапэ ыкчи. Мыекъолэ районым аышпсэухээрэ псэу зашъохэрэр къаэклээзыгъэхъэрэ псырыкыаплэм ишын зэрэлтыкъуатэрэм, Диагностическая гупчэм ишын пэу-хъанэу Федеральна гупчэм ахьщэ къизэритлупцыгъэм, Мыекъуапэ ителефидение лицензие илэ зэрэхъугъэм ягууль къышыгъ. Непэ пхыращынэу зууж итхэм аышц Мыекъуапэ ипсыукузбзыплэхэм яшын. Аш пае сомэ миллиардрэ миллион 700-рэ ящикиагь. Федеральна гупчэр Іэпыіэгъу къафэхъуным үүуж итых. Аш нэмийкэу электроэнергием икъэкъуаплэхэмкээ юфыгъоу республикэм ильхэр дэгээзыжыгъяэнхэм иамалхэр зэрхъях.

Постэуми ауж гүшүйэр ыштагъ АР-м и Лышхъэ. Адыгейм илъыкло депутататхэм, сенаторхэм

пшъэрыйлхэу зэшлэхгээ хүнгээхэм, пхыраацшьшүгээхэм ашиглэхэдээ залгахаар ашигтэйгээ загьех. Зигугуу кыышыгээхэм ашыщ автомобиль гэгээдээ Адыгэй-гээхэлэрэ Бжээдигүхъаблэрэ азылагу илъыр федеральнээ мэхъянэ илэ зэрашыжышьгуур. Аш ишлэгээхэдээ гэгээдээ ишлэгээнээ пэхүнчлэхээдээ ахьщэрэхэдээ республикам кыфэнэжы хүнгээхэдээ. Джаш фэдэу Мыеекуапээ

ыкыл республикэ пащхэм зэгүү-
рынныгъэ азыфагу ильзэу юфы-
гъо постэури зэдэлжыхээз зэ-
рээздэгхыраацыхэрэм алэ аш-
клигъетхыгъ. Владислав Резни-
зигугъу кьышыгъэ юфэу непэл-
зыуж итхэм, нэмийкэу респу-
бликэм щиззшүахыхэрэм къа-
тегущынагъ. Адыгейим исхэм
псэукэ амалэу ялэр нахышу-
шыгъэнэм фээзэпсыгъэ проек-
тыбэ зэрэраацжыагъэр къыхи-

гъецкіагъенхэм фәш! республикәм ўзызшохыгъенхә фәхәмни Күмпіл Мурат қатегуышылар.

— Президентым пшъэрольхэу
кытфигтъеуцугъэхэр лъэныкъо
пстэумкэ тызэгъусэу тызэд-
лэжкызы зэдыхырыттынхэу
сэгүгъэ, — кыуагъ ащ ипсалъэ
иклэхүм.

ХҮҮТ НЭФСЭТ-

Пытагъэ хэлъэу къекІолІэштых

(Икъях).

Тыркуем къиращынэу фитыныгъэ зэр-
тыгъэхэ производительхэм ахэмыхъэрэм
къызэрэдигъэкъыгъэр агъенчфыгъ.

кызыздын вэлкүй бер ал вэнүнфыгъ.

Тызыкэт ильэсэм Краснодар таможнем уппльякун юфтьхъэбзэ 42-рэ зэхишгэй. Адыгейим ичынпэхэри ахэм къаптъыха-гъэх. Хэбзэнчъэу къыращаагъэхэу агъзун-фыгъэхэр къалахыгъэх ыни агъакырлыгъэх

Промышленность псынкіем авторскэ фитыныгъэхэр шымкъуальхэмэ кыыхэлъэ-

щыгъэнным епхыгъе упльэккун Ioftkh-
бзэхэр ыккү шэпхъэнчъэу кырагъе-
kloккыре промышленнэ продукциен
кылаахыгъэр гъэккодыгъэнн кытегу-
щылагъ Адыгэ Республика м хэгъэгу
kloкк Ioфхэмкэ и Министерствэ эконо-
мическе щынэгъончъагъэмкэ ыккү
къольхэ тын-тыхынны пэшүеклодыгъэнн-
кэ и Гъэйорышаплэ ипаще игуадзэу
Кобэщыч Мурат. Аш кызэриуагъэмкэ,
ильес къес. Мэлдэлжээгээ ыккү шакло-

гъум, оперативнэ-профилактическэ тоф-тхъабзэй «Контрафакт» зыфиорэр Алыгейим шызэхаша.

Адыгейм щыззэхаш. Хэбзэнчъэу кызыдагъэкъихэр шьон пытхэхэм анахъэу анаэ зытырагъэтэрыэ лъэныкъохэм зэращищхэр зэхэсгыгъом кыышауягъ. 2017-рэ ильэсэым имэйлъял фэгъу мазэ Темир Осетием — Аланием щыщ хъульфыгъитум Тэхъутэмъикъое районым маркэ зытемыль шьон пытхэхэр хэбзэнчъэу кызыдагъэкъихэр шагъяунэ.

фыгъ. Ахэр нэужым Адыгеим ыкъи
Краснодар краим ашылыагъэкъынхэ гухэль
ялгъ.

— Республикаем щащэрэ продукциер шапхъэхэм адиштэн ыкы щынэгъончъеу щытын фае. Аш пытаагъэ хэлтэй зыкухъорэм зери-фэшьушаэу тадэзеклонир, яфэшьушаэр ядгэгъотыныр типшээриль шхъяаэхэм ашыц, — кыхигъэшыг Күмпүл Мурат.

Культурэ Йофыгъохэр

Къабзэ, нэфын, гуІэтып!

АР-м и Лъэпкъ тхыльеджап! гэцэлжэжын йофышохэр икыгъэ 2017-рэ ильэсийн ичээпьогу мазэ кыщегъэжьагъэу, 2018-рэм имэкьюогу мазэ кыхиубытэу Ѣыкluагъэх.

Тапэкэ зэктэй йофеу Ѣыкluагъэхэрэм ягуу къэтшыгъагъэ. Ауми, шугуу къэдгэлжэжын тхыльеджап! ышхьи, ыгупчи, ыкыбы, ынатдэхэри, зэктэй ыкыцы — тхыльгээтэлжап! уншхори, зэхэхээлжап! залри, йофшлэлжап! кабинетыбэри, отдел зэфешхяафхэри, джэхашхохэри, электричествээр зерхылохэрэг гучычхэри зеблахуугъэх, агэцэктэйжыгъэх.

«Нэр дэлэ, лэр бланэ» арыщтын зыкайтуагъэхэр. Мэзэ зытлук! узэктэйбэжжэ, пшхъэ чэпшэн умылъэктэй, сапэм кыхиамыщу, краскамэр зычныгъэх, тэо мэктэй лъэшыр зычнэгъэх, армын пшэжжэштэй джы Лъэпкъ тхыльеджап! иунэ — къабзэ, нэфын, гуІэтып!. Коллектив иным хэт нэбгыре пэпчэе мы гэцэлжэжын йофышом иах зэрхишыхаагъэм игуу къэмшымэ хүүтэп.

Тхыль мэктай зэпэутхэу отдельхэм ачэтхэм язехан-гээкощын тхыльеджап! иофышлэхэм ашшэе ифагъ, хэти зыфэгээзэгъэ отдельм илтэратурэ зериухумэштэу, зэрэ-

фэсакыщтын ынаа тетигъ. Апэрэмкэ тхыль минипшил пчьягъэр моклэ-мыкэ бгээкошины тхыльеджап! ышхьи, ыгупчи, ыкыбы, ынатдэхэри, зэктэй ыкыцы — тхыльгээтэлжап! уншхори, зэхэхээлжап! залри, йофшлэлжап! кабинетыбэри, отдел зэфешхяафхэри, джэхашхохэри, электричествээр зерхылохэрэг гучычхэри зеблахуугъэх, агэцэктэйжыгъэх.

Джы кіеух зилен йоу амьшлэгъе кіеижкын, гъелэн, гъэкъеб-

зэжжын йофхэр ыклем рафылга-гъэх, йофшлэлжап! чыплэхэр къабзэу, нэфынэу, дахуу къэлгэгъуагъэх. Цыфылэм фэмы-укочын Ѣыла?! Етлупшыгъэу тэдэки атхъакы, альэкы, зэуахыжы, агэктэраклэ.

Нэбгыре зытлук! мыш фэдиз итэкухуугъэ-зэхэтэлжыгъэр пфызэуухыжынэу Ѣытыгъэп. Аш елтыгъэу, мэзэ пчагъэм гэцэлжэжыншо зыщыкогъе

материал зэфешхяафхэри чэбгүйтэштых.

Тхыльыр зикласхэу, тхыльеджап! клоны шеншишү зыфэхуугъэхэмкэ Лъэпкъ тхыльеджап! къабзэу, нэфынэу, гуІэтып! зэрэгжээсээ Ѣылэп. АР-м и Лъэпкъ тхыльеджап! илашэу Къыкъ Бэлэ Аслын ыпхью мы зигье йофышор — гэцэлжэжынхэр зыпшэе ифагъэми,

тхыльеджап! иколектив хэт пстэуми АР-м и Правительствэ, культурэмкэ и Министерствэ лъэнкыуабэкэ — мылькуки, гупшицэки кызарэдэлгэхэм лъэшэу ыгъэрэзагъэхэу «тхыльуугъээсэу!» аяло.

Лъэпкъ тхыльеджап! ышшабэ шэу цыфхэм, тхыльеджэхэм къяжэ.

**ДЗЭУКЬОЖЬ
Нуриет.**

йофшлэлжап! чыплэхэр агэктэбэзэжжыгъэх, тхыльхэр зэпальякхэхээз ячыплэхэм агэуцужыщтыгъэх. Гъеклэжыгъэ отдельхэм ялофшлэн джы ашнападзэжыгъ, чэзыур зынэснгъэхэри псеолъешхэм ауж кымынхэу, гэктэбэзэжынхэм апыхъэштыгъэх.

АР-м и Лъэпкъ тхыльеджап! культура гучэ инэу зилофхъэбээзэ зэфешхяафхэмкэ цыфхэр кызифицхэу зэрэштыр тэшэ. Жыи, кли, къэлдэсхэм, тхыльеджэхэм аар якуал. Мыш узыфэе темэмкэ тхыльхэр чэбгүйтэштых, гупшицэе ехыжыгъэмкэ хэхыгъэлжээшигээ, ыпшэгъэ джэуапри, зэктэй

Хэбзэ унашьом зэхъокыныгъэхэр фашыгъэх

Урысые Федерацаем и Правительствэ 2018-рэ ильэсийн мэлыльфэгъум и 17-м ышыгъэ унашьомкэ Урысыем и Правительствэ 2013-рэ ильэсийн тыгъэгъазэм и 17-м ыштэгъэ унашьоу N 1177-р зытээу «Кэлэццыкы купхэр автобусклэ зэрэзэращэнхэ фээ шапхъэхэр ухэсигъэнхэм ехыллагъ» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фашыгъэх. Ахэр анахьэу зылышысихэрээр автобусхэр кызыдагъэгъэ ильэсхэмкэ шапхъэу Ѣылэхэр ары.

Унашьом кызэрэшьдэлтигъэмкэ, кэлэццыкы купхэм язещэнкэ кызфа-гъэфедэн фитхэр ильэси 10-м къемыхуу гъэу кыдагъэгъэхэ автобусхэр цыфхэр рузыращэнхэмкэ техническэ шапхъэхэу Ѣылэхэм адштэхэрэр, гъогум Ѣызеконхэу йизын зиэхэр, тахографэ спутник навигациеу ГЛОНАСС-е ГЛОНАСС/GPS-м иаппаратрэ зерхтээр ары.

Категориу M2-м хэхъэхэрэ автобусхэр Ленинград, Московскэ хэкухэм, къалэхэу Москварэ Санкт-Петербургрэ къащежжээрэ ыкы (e) къащиухырэ маршрутхэмкэ кэлэццыкы купхэр зещэгъэнхэм афытегъэпсыхъагъэхэр 2018-рэ ильэсийн чэпэлгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу, категориу M3-м хэхъэхэрэ автобусхэр нэмыхыкмаршрутхэмкэ кэлэццыкы купхэр зещэгъэнхэм афытегъэпсыхъагъэхэр 2019-рэ ильэсийн чэпэлгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу агэфедэнхэ фое.

Категориу M3-м хэхъэхэрэ автобусхэр Ленинград, Московскэ хэкухэм, къалэхэу Москварэ Санкт-Петербургрэ къащежжээрэ ыкы (e) къащиухырэ маршрутхэмкэ кэлэццыкы купхэр зещэгъэнхэм афытегъэпсыхъагъэхэр 2018-рэ ильэсийн чэпэлгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу, категориу M3-м хэхъэхэрэ автобусхэр нэмыхыкмаршрутхэмкэ кэлэццыкы купхэр зещэгъэнхэм афытегъэпсыхъагъэхэр 2019-рэ ильэсийн чэпэлгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу агэфедэнхэ фое.

A. E. КУРПАС.
Адыгэ Республика м гъогурыкыонимкэ икъэралыгъо инспектор шхъал.

Зэрэдунаеу ицЫф гъэшIуагъ

Зэчыишхо зыхэл дирајер 1-рэ пэласэу, а сэнэхьатыр ызэ кызыри-гъэхьагъэм үүж щитхубэ къэзилэжьгэ Темиркъэнэ Юрэ ыцэ зэрэдунаеу щизэлэшээ хууьгэ. Къэралыгъ горэ къэгъотыгъуаю 1оф щишиэнэу зэрэмгъэблэгъагъэ ыкы королевскэ, филармоническэ оркестрэхэу, нэмийг музикальнэ колективынхохэу зызыщиштэгъэ пэлч лэуж нэфхэр къашигъэнагъэх.

Аужырэ ильэс пчагъэм Ю. Темиркъянэм Санкт-Петербург иакадемическэ филармоние ихудожествен-нэ пащэу 1оф ешээ, иштихьоу ари-гъяорэри макэл.

Ащ фэдиз шуушлагъэ зинэ ямышыг-кэ дирајерым иофшагъэ къэралыгъ тоын зэмийлэжүгъуабэкэ хагъэ-унэфыкыгъ. Ар СССР-м, РСФСР-м,

КъБАССР-м янароднэ артист, РСФСР-м изаслуженнэ артист, СССР-м тюль-гогъо, РСФСР-м и Къэралыгъо премиене М. И. Глинкэ ыцэлкэ щитым, Урысые Федерацием и Къэралыгъо премиене, фэшъхафхэм ялауреат, Ленинским иорден, «Хэгъэгум ыпашхъэ щириэ шуушлагъэм пай» зыфиорэ орденэу я II-рэ, я III-рэ шуашэ зиэхэр, нэмийкхэри къифагъэшшо-шагъэх.

Ахэм джыри бэмышэу зичээзу түн лялпэ къаххуагъ. Ар литературамэрэ искуствамэрэкэ гъэхъэгъэ инэу ышыгъэм пae 2017-рэ ильэсийн Урысыем и Къэралыгъо премиене къифагъэшшошагъэр ары. Мэкьюогъум и 12-м — Урысыем и Мафэ — В. В. Путиным ар Кремлым къиширитыжьгъ.

Темиркъянэхэр

Дунаим щизэлэшээрэ композиторээ П. И. Чайковскэм фэгъэхьыгэ тхильзэу 1990-рэ ильэсийн Москва къишидэкыгъэм (Г. Прибегина) седжээ, мыш фэдэ сатырмэ сацырихылгагъ: «Композитор цэрийном итхыгъэхэр анахь зыгъэбагъэхэу, зыгъэлэшьгъэхэм ашыг дирајерэу Темиркъэнэ Юрэ Хату ыкъор». Нэужум Дунэе Адыгэ Хасэм Налыцк сыйлуагъэ ащ ышэу

Темиркъэнэ Борисэ гүштэгэтуу сыйфэхьуагъ, къисфилотагъэри макэл. Темиркъэнэ унагьом исхэр зэктэ культурэм хэшагъэхуу къычлэкыгъ, гъэхъэгъэ инхэри щашыгъэх. Ятэу Темиркъэнэ Хату Сахьидэ ыкъом заом ыпеклэ культурэм иминистрэу 1оф ышлагъ. Ежь Борисэ музыкант цэрийн, Урысые Федерацием инароднэ артист, нахыжъеу Владимир сурэтыши, Къэбэртэе-Бэлкъяар

Республикэм культурэмкэ изаслуженнэ 1офышишху, ашылхъэ укыиуцоныш къафебгъэонрэ зишин умышээрэ шым ушэсгэгъэу пчэгу укыиханэрэ зэфэдэ», цыф цэрийн игуушысэ шхьалэу игьашэ къыхэсхыгъ.

Темиркъэнэ Юрэ зыфэзгэдэштэри сымышэу сегупшицеэ сипоэмэу «Темиркъянэхэр» зыфиору езгэжэгъагъэр сүүхыгъэ. Клэухым гүкэ сыйзуп-

чыжыгъигъ: «Симфониер птхыныр ара, хъауми ар зэбгээфэныш, цыф жууьгъэмэ алтыгъээсэн, шуу ябгэлэгъуныр ара нахь къинир?». «Тури зэфэдэу къин, гүкэ зэхапшиэу уадэлажъэмэ», — джэуап зээстхэгъигъ. Адэ, арэу щитми, тури зы лээгапэ тетхэба! Сэри джащ сийгэгушхуу сийхыгъэ икэрийкэу 1оф дэсшэжкыгъ.

ГҮКІЭЛІ Нурбай.

Поэмэу «Темиркъянэхэр» зыфиорэм щыщ пычыгъохэр

10

Гукъэкыжым тыкъыхэхыши, Зи тымылоу тээкү тыщэси. Үйнэтгэгүү Борисэ сеешь, Къесщалэ сиупшице: «Сэшээ, пкъошэу Темиркъянэр Дунаишом щизэлэшэ. Сэри Юрэ сыйгушхуу бэрэ Шүлкэ игүгүү сэши. Ау слэгъугъэп, сшэнэу хууьгъэп, Пылтыр икъоу зэхэсхыгъэп. Къисфэйлат пши икъебархэр, Езэлэшэлэ льэшэу льэпкыр».

13

Шаклохэр къыталоу тагъэлэшэлэу Тихэлэжки хяккэм якъулэу, Лъэхан чыжьэм Лэбэ псыхьо, Пшызэ зыщеклужьрэм тыуусыгъ. Ау сятэжьы ятэ лын зытефэм, А лъэхъаным, зэрэши хабзэу, Къаалекэки ильшэлжьем, ышхъэ мэзым хихъажьигъ. Къушхъэм рыкъу, ыш игүусэу, Къэбэртэе чыгум къынэсэгъ. Гукэ агуруу ильшэлжьем, Къыхихъыгъ посүпшэу Псыгансу. Къамышлэнхуу унэшьуацлэр Темиркъянэхэр зэблахьу, Щыщ зашыгъэу ахэхъагъэх, Зэргылыгъы дэтысхъагъэх. Фэкулайхэу сидрэ 1оф, Уни бгъэни щаётгыгъ. Хызэмэйт 1офхэр зэрагъафи, Гум пэблагын къагъотыгъ. Гъунэгъу шлэгъохэр афэхьи, Блэгъэ дэгъухэр агъотыгъэх. Джащ пыдзагъэу а посүпшэ, Темиркъянэхэр щэпсэх.

25

Икэрийкэу тигупшице Лъэпкы 1офим фэтэгъэзэ. Зыгъэлэшрээр ащ ылжапсэ Бэмэ аштэ шэнэхъабзэ. Шэпхэе иным тыщыгүүэ, Тэ тильэпкын тыщэлжьем. Зэхэшыкы фырил Борисэ Къысэуучыс

«Къыослонэу сэри сшээрэп, А гупшисэм сыйкытупцэрэ. Икъу фэдизэу тымгээлэшэлэу Тхьапша тиэр цыф цэрийн — Пстэуми ашээ Индрысэ — Лъэпкы усаклоу, орэдэйлор. Олэгъэир сид зымыуасэр! Имэкъамэ къушхъэм нэсэу. Адэ епльээл зэ Кураце ышхъэ пагэу ыгъэлгээу Пшынэм 1апэхэр щыджеу. Гъэшгэйону орэдышшор Къызэблихъумэ, зэблихъужьзэ, Сид хигъахьоми нахь дахэу Зээмыххъэу къыригъяло... Хыагъэуджыр? Лъэцэркынэр? Агъэнэкьор е Даурыр? Яорэдэ ыумэхъыгъэу Азэнаджэу къефхэхъгээр... Сэ а 1офим сыйфеджагъ, Сэшээ хэлтээр тхъагъэцэгъяло. Ахэр 1азэу цыф гъэсэгэ. Ишпэлэту ахэм ялагъэ. Къапелэни зи щылагъэп»...

34

Моцарт, Моцарт! О умакъя, Къыщыгууьэр тальэнхыко? Усымышэу сыйшэтэйм, Сыщхъафитеу сыйхэтэгъ! Уимэкъамэ бэ темышэу, Гумэкъыгъор къысфихъыгъ. Уахтэр къеси узысэшэм, Сыгу фимитэу къыстыгъ. Джы а куаччэу узыгъяло, Ары 1эллы сыйшыгъэр. Гур 1этигъэ, бгъэм дэмыгфэу Дунаишор къыгъэнэфэу! Лыгъэр, гъашэм ээ щэлэжьы, Цыфмэ агу къинэжьыгъэу. Гумэхагъэр тло мэлэжьы, Гукъэкыжым хэзэжьыгъэу. Агъешлэгъо къэмэ лыгъяэм, Гур пэуцумэ сэ ихыгъэу. О мэкъамэу къэпшэтигъэм, Къуаччэ щылэп пэуцугъяло! 40

Сийгэгушхуу зэхэсхыгъэм Нэмазшыгъыр щысэгъэз. Сийгэгушхуу зэхэсхыгъэм Нэмазшыгъыр щысэгъэз.

Сымыльэгъоу Темиркъянэм Сигупшице фэсэгъэзэ: «Ильэс пчагъэм ыгъэлгэагъэу Лъэпкын чатэр ыыгъыгъ. Къами сэшхуу имыхъяэу, О дунаим пштагъэу пыгъ. Шылыкъэ плаагъэр, Темиркъянэр! Узыхэтири уилшэгъон. Лъэхъян чыжьэм укъэхъуныр Тинасын тэри къыхъягъэп.

41

Сынэмисэу уильэгъагъэ, Сыухыгъэ сатыр пчагъэ. Сымыгъотэу уильэужи Къесэклихъэ Зэрыгъыжи. Сыдэллэе мыжюу пкъеу Петербургы щагъэчыгъэм. Аш бгъэжъяэу зыпшэтигъэу Ушхъащытэу сэ къысщэхъу. Тэ тильэкы сид пкъэу илэр, Дахэу тэлошь, тыхэхъажы. Ау о къинкэ къэблэжьыгъэр, Зэрэлэпкын къытфэнэжьы. Гъашэр клахъэрэп гухэлъым, Щытхъур къэкло къиним хэльэу. Тауштэу лъэпкын ар есона, Къинэу пхуугъэр фэслотэнэ? Илъягъэу мы дунаим, Ишыкъягъэр уедэонир. Сэ ихыгъэр щыгъэлгэагъэу, Бгъэгүм уеоу уштынэр. Ау дунаим щыпшэтийнэу, Лъэпкын 1ыцээ рябгъэонэу Ихъуухъагъэмэ, лъэпкэгъэр, Рыкъу угыгъо — Темиркъянэр! 47

Хэт пцэ дахэу зымыуагъэр, Бродскэм фэдэу фэмытхагъэр. Сэри сэпльэ Блок спэблагъэр, Лъэмидж хагъэм сыйхъагъэр. Нэфыгуазэу зэблэдэзгъэм Хэт пачыхъэр шэсшыгъяэу. Иш ылъабжъэ зэблишьгъяэу, Езэгүэлэ блэу чэфагъэр. 65

Зи къымылоу мэгупшице. ыльэгъут ащ уидэхагы, Агъэмисэу лъэхъ зиагъи. Иорэд джыри 1есэжъэр, Ильэужи хэккоклэжъэр...

48

Аш фэдэжъэр джы дунаир, Тэ бгъэзагъэм къэлапчэ. Арэу щитми, хы лъэнэйкъор Зэблимыхъу Нева мачьэ. Зэлпымыу зэктэльчъэу, Орим орьр къыкэлэчъэ. Зыр 1есэжъэм адэр губжэу, Хым исыдхи хэкодэжьы. Нева псыхъор ыгощыгъяэу, Тель лъэмиджыр алэтигъяэу. Къухъэр блэкы пэмычыжъяэу, Пшэгъо 1ужъум хэкодэжъэр. Адмиралтействэм иптиаплэ Къесэльэгъу ипч гъэлгэгъяэу. Дышэ къухъяу пыгъэнагъэр Жым дигъазэу мэчэрэгъу. Нэфыгуазэу зэблэдэзгъэм Хэт пачыхъэр шэсшыгъяэу. Иш ылъабжъэ зэблишьгъяэу, Езэгүэлэ блэу чэфагъэр.

65

Сыпфэраз сэ, Темиркъянэр! Нэпс гушуагъор къысцэпэзы. Анахь лъэшым уенэхъокъор Гашшэм къинир хэогъээзы. А дунаеу зэбгээфагъэм Цыфхэр гукэ щэгупсэфыхъ. Къыдежьагъяу уиклэлгэгъум Зафэу гъогур огъэнэфы.

67

Хъау, сыйфаеп гъопльэ шүүм Уфээгъадэу пчэгу уитынэр. Сыфэяхэп шъэфэу пхэлъыр Зэрагъашэу уаплыхъаныр. Къыфэрэн а шъэфыр лъэпкын, Къыхэрэн ар лъэу о пкэтийм. Лъэпкы зэхашэм итамыгъяэу, Дэрэклуйд 1одышьэ лъагэу.

ТхылъыкIэхэр

Цыфым фэкто

Ушетыпабэр кызэринэкызы цыфым игъашэ рехи. Арыщтын «кын зыхэмалыр гашэп» зыкалауа тъэр. Ауми, дунэе нэфым итакыкыпэ тхагохэм акэгүэу, яштугуэ фэлтагъэу хэти чым кытхорем фэд, зыкиушыхатынм кэхьопсэу, клоцьылым лытэсыныр игухэльэу.

Ежэ фэдэ цыфыбэм агу рильэгүкэу, ышхъеки ахэм зэрещычым, зэрэфэшагъэм, зэрэготым ыкчи зэрэдригьаштэрэм, дэгъум – дэир, шум – ер агопчынэу щымытэу, щилаклэм ахэр ренэу зэрэшызэпэштхэм яхыллагь, сэшишошкэ, «Сыфекто цыфым» зыфиорэ Уайкъокъо Рэмэзанэ иапэрэ поэтическэ тхылъэу бэмшшэу Мыекъуапэ, Адыгэ Республике тхылъ тедзаплэм кыышыдэкыгъэр.

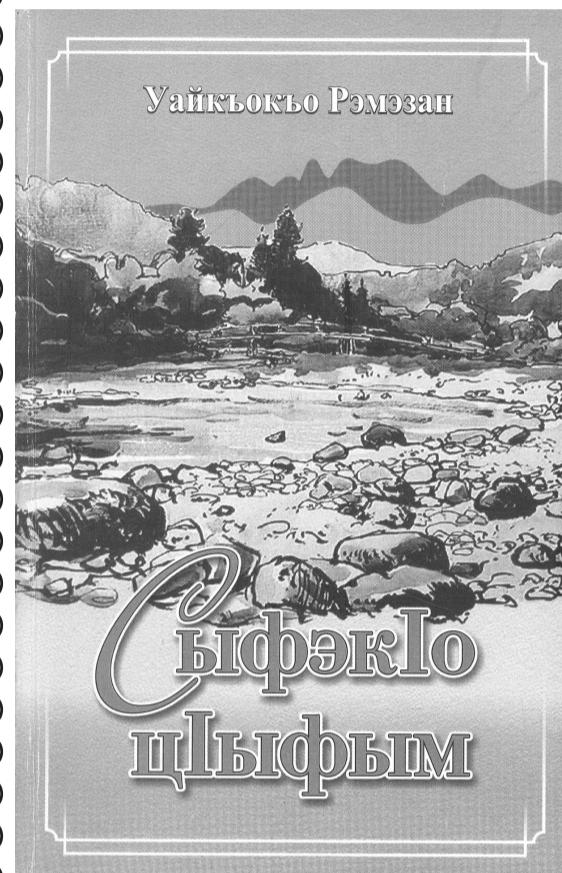
Цыфыр цыфым ишхэпсэу пкэнчээу алыа тъэр ныла?! Авторыр гүнэнчээу фэзаф ежэ фэдэ цыфым, аш идахэ ылоними фечэф, аш аш кыкырэп мыхъун кызахафэрэм агбуклоу е ар ымалтэгъурэм фэдэу зишшэу; шхъэлтэйтэх зилэ цыфыр хэтки, сидки ильял. Непэ ышхъэ иоф зэшүихимэ, иунагьо ригъекумэ, нэмикли гореми ымыгъапэу, гумэкли, луузи, гупшиси имылэу тхапша щилэер?! Ахери ельэгъух Уайкъокъо Рэмэзанэ, кыльшьтүгээдэсэгэй щымытэу, мыхъущт зеклокэ-шыкъэхэри шлолофу, ахэм ягугьо самбырэу исатырхэм нэрыльээбоу кыашшых. Дэгум имызакъо, дэими чыпилэ щилэнгъэм зэрэшырилэр, анахъэу мы охтэ плътирэм аш уфэсакыныр зэришыкъагъэр ельэгъу. Уайкъокъом посэ зыптыр зэкэ — цыфыр, дунэе нэфэу аш кьешэкъигъэр шлолофхэу кьеэгъегъунэх. Ахэм ыгуу зыкыззурагъэх, ылсэе фэшү гупшисэр къегъоты.

Тхаклом мыр иапэрэ усэ тхылъ. Ары. Пасэми, клаасэми, Тхъэм игъо зэрильэгъугъэу, тхэн-гупшисэнэу кыеуши, усэр къэхъу. Цыфыр, щилэнгъэр, адыгабзэр, тхэнэу зиклэсэ Рэмэзанэ ежэ игушыэ чээхъигъэ, итхыл кызэрэдэхыгъэмкэ тыфэгушю, исатыр тхыгъехэм афедишхээ нахьбэу ипсаунгъэ, игушуагьо, имурад заалтынэу фэтэло.

«Сыфекто цыфым» — джары тхылъим ар зэрэджаагъэр. Дахэу къэуа, ухэтми, аш зыгорэштэу узэрэубитылэ, угу егъешу, авторыр зэрэцыф шъабэр, гуклэгъушэр, зафэр усэхэм уямыдхээ аш пшошь эгъехъу.

Поэзииер аукъодыи — плътирэу, стырэу, фабэу; маклэу, шъабэр, яшлуу, ярьшэу кыиопкылэу; гүшүэ пэлч жыкъеэшгъу гуапеклэ псыхагъэу, ухэтми, угу кынэсэу зэфэшумэ, — ар зымыуасэ щилэп! Хыалэлтээ, гузэлхагъэ, зыфэсакыиж макъэр кызахэлукъхээ Уайкъокъом иусэхэмкэ джы зыдъэзэн.

Усэхэмра баснэхэмре зыдэт тхылъим игушыиапэ зытхагъэр усаклоу, Адыгэ Республика и Къэралыгъо премие илаураатэу, АР-и искусствахэмкэ иза служеннэ иофышоу Лыхэ-

Уайкъокъо Рэмэзан Шухъайбэйкъор 1949-рэ ильэсэйм күнүүдэсэу Пчыххалыкъуа кызыхуу. Адыгэ къэралыгъо Кэлэеэгэдэжэ институтыр 1972-рэ ильэсэйм кызыхуу. Институтын шеджэ зэхъум нусхээр адыгэ тээзэтим кызыхуутхэу кыкхэйлэ, радиомкы кытшытыхъэх.

Институтыр кызыхуум Бжыхъэйкъоякъо Кэлэеэгэдэжэ, Тууцожэ къэлэ исполкомын инструкторы, нэмикли пэшэ ИэнатIэхэр ышагъу. Урысынм Iофшэнимрэ социальна хэхъоныгъэмрэкIэ иккуулыкъу иофышэш гэшшуагъ. Iофшэним иветеран, усэн Iофыри ишыгынгъэ щыригъус сидигъу, джы иапэрэ тхылъ тапашхъэ кырильхъагъ. «Сыфекто цыфым» зыфиорэ цэр кынгэшьтэпкъэжэу, Уайкъокъом аш кыдигъэхъэгъе усэхэри, баснэхэри, усэ сатыриллэхэри, сатыриту гупшисэхэри зыфэгъэхыгъэхэр цыфыр зэрэцыфыр щымыгъупшэу, ышхъэ ютыгъэу, лъэбэкъу е нэппэлтэгъу пхэндж ымышшэу зафэу мы дунаим тэтиныр ары. Ау тхылъим иавтор кыгурэо охтэ зэхъоныгъэхэм ушихъими узэрэзщаачырэр; лъэпкъы, цыфхэр, хэгъэгур зытэуцорэр амьтэлтэгъуэзэв зэпчээ-зэтэх эхъижагъэм зэрэхпхъо; зыр зым кырэплэ: шынкъэр, пцыр зэхэфыжыгъуа щэхъу дунаеу кынукъорэлтыкъырэм; яхылныгъэм, ныбджэгъуныгъэм, зэфагъэм, къэрарым яшапхъэ, уфай-уфэмыими, зэшэкъо. А зэкэ илыгъуз Уайкъокъо Рэмэзан. Къэбзагъэр, гуклэгъур, къэрарыр иусэ-гупшисэ сатырхэмкэ ыуухумэ шлонгъу, кытэдэж хэти тицэфыгъэ тыфэсакынэу, былым паекэ зытмыхъожынэу, намысыр чэтимынэнэу. Ауми, блэкIышурэп ежэ усаклои цыфхэм пхэнджыгъабэу зэрэхэхэрэм, хъаклэ-къоэ нэшанэхэр къахафхэ зэрэхуугъэмэ ыгу егъеузы. «Зэгорэм уялагъ щилээмэ — ныбджэгъу хягъээр, яхылныгъэ-къошнагъэр, шынпкъагъуэу пфимыкыкыицтэр сид хууягъеки лушумыгъэзыхъыкъырэ кытилоу, игупшисэ кэлэхэмкэ зыкытфигъэзагъ, ушыгынр тхыагоми, ар къэзгээшүүнкырэ шэнэжъхэм ясэжыгъэхэу арьисэхээр ибаснэ сатырхэмкэ танэу кыригъеуцаагъэх гур ашыкъеу, зэпакъеу.

«Завхоз», «Хэдзын Iофхэр», «Аргюимрэ Къэцыгъуанэмрэ», «Шхъэшытхууж», «Зэнэкъо-къур» зыфиорэ усэ-баснэхэр щилаклэм лъэбгүэ вэзыдээрэ зеклокэ-шыкъэхэм яхыллагъэх, нэмикли къэплон хуумэ, гүнджэ назэм кыицорэ хууягъэ-шэгъэ кэлэхэх. Усаклоу кыитео мыхъущтим уебгүүнкырэ зэрэшмийтэй, дэир лъэпсэнчээшэйн зэрэфаар. Уайкъокъо Рэмэзан щилэнгъэр, цыфхэр икласэх, шлонгъу цыфыр гуклэгъабэу, шхъэлэгъетэжэу, къэрар хэлъэу игугъэ фэконоир. Зэфэсакыижыгъээр, зэфэгумэкыижыгъээр егъашэм адыгэхэм ахэлтэгъ. Уайкъокъори зафэу гузэлхагъэкIэ ежэ фэдэ цыфым пэйкъы ыкчи фэкло.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

сэ Мухьдин. «Ныбжыр арэл юфыр зэлъитыгъэр, усакло илэжьыгъэу уапашхъэ кырильхъэрэр ары нахь», — elo Лыхасэм, etланэ кыхегъэшы: «Уайкъокъо Рэмэзан итхыгъэхэм фэбагъэ ахэл, цыфым гупшисэу чэчи мафи мы дунаишком кыышыдеклокъирэм ежэ елпъялэу фырилэм гупсэф ымышшэу кытегущий». Анахь игуале хууягъэр сатирэр, юморыр, адыгэ литератуэр анахь зыфэнкъохэр, Рэмэзанэ инэппэльэу зэрхитхэр, бгэшшагъо икью къэлокло сатыр гъашэйнхээр зэригъэпсихэрэр ары.

Тхылъим кыдэхъагъэхэм усэхэр мэхъянэмкэ пчагъэу зетекых: икъэхъу, янэ-ятэхъэр, пунгыгъэр, шулъэгъур, хэкур, чыгур, гъэсэлтэхъидэр. Ным игулэгъу пелэн зэрэшмийэр, апэрэ нэкүлбюм Рэмэзанэ гур ыфызэу кыицтууагъ. Усэу «Сяте игъогу» зыфиорэр аш кыкылэлэхээ зэригъэпсихэрэр ары.

Гупшисэ чылэхэр
Тыгу регъэкли.
Бзыльфыгъэр — ны,
Шыпхуу, шхъэгъус.
Гуурымынэу
Гашшэм тигъусэ...
Чычлэгъым чахъэ,
Ошыгум ебыбэ.
Тыхэмүүкъонэу
Зыкыттреулуу.

(н. 11-р)

Ау хэтрэ цыфкли анахь мэхъянэ зилэу, кичэлэгкэ фэхъурэр шулъэгъур арэу зэрэшмийтэй иусхэм ашыкъегъетхы Уайкъо-къом:

Сых, кыносэты
къэгъагъ йэрэмь;
Гъатхэу кыхъагъэр
хварамэл.
Шэхэу къэшэй ю фыкъитур:
Зымкэ пфээтийнэп.
Кыносэты уиунэ итынэу,
Пльэгъумэ,
угу сыкъэкъижъэу.
(у. «Къэгъагъ йэрэм»)
«Апэрэ шулъэгъур» зыфиорэм кыицтуу:
Апэрэ шулъэгъур — гүгъэ,
Ренэу ар уи! гъогогою.
Апэрэ шулъэгъур — усэ,
Плэхъумэ,
ар уусыгъэмэ.
Апэрэ шулъэгъур — нэлсы,
Уизакъо шхъантэм
пшхъэ тельмэ.

Ау гузэхшэе пстэури псыор лъэшшэу, зэпачаагъ, зэтэчээу

Шхъэзээко къурэу,
къоти уимылэу,
Кыныгъо тхапша, тят,
пэкэлкыгъэр?
Уятэши закэр
гүгъаплэу уилэу,
А зыр ары о кынкэлэгъэр!
Узэрещэлэжъыш,
иунэ уисэу,
Ибэ мамрысэр
ащ дэж щилюшы.
Пыи мэхъаджэр
хэгъэгум къеклуш,
О упхээ ззо мэшлюшом...
(н. 10)

Тыр заом къельжыи, ихэу къэлжыи, унэгъо дахи ышагъ, ильфыгъэхэм яхъяри, ахэм ябын

УГСЗН Цыфыимрэ ЙофшІэнныимрэ УГСЗН

Сэкъатныгъэ зиІэхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр

Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ ильэсем бэдзэогъум и 30-м ышыгъэ унашьюу N 166-р зытетэу «2014 — 2018-рэ ильэсхэм сэкъатныгъэ зиІэхэм йофшланпэ къафэгъотыгъэним, ахэм сэнхьват гъэнэфагъе ягъэгъотыгъэним яамалхэр зехъэгъэнхэм ехыллагъ» зыфиорэм игъецкэлэн Адыгэ Республикаем щыпсэухэрэм йофшэн къафэзгъотырэ къулыкъум и Гъэорышланпэ (УГСЗН) 2018-рэ ильэсми льигъеклотагь.

Урысые Федерациием пенсие-хэмкээ и Фонд къызэртыгъэмкээ, 2018-рэ ильэсем игъэтхапэ ехуулэу сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырэ 34027-рэ Адыгейим щыпсэущтыгь, ахэм ашыщэу нэбгырэ 3638-мэ — апэрэ купым, нэбгырэ 17488-мэ — ятлонэрэ купым, нэбгырэ 12901-мэ — ящэнэрэ купым хэхъэрэ сэкъатныгъэ ялагь. Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэхэм ашыщэу зыщлэжъэхэрэ ныбжь нэбгырэ 12286-мэ ялагь, нэбгырэ 1207-мэ апэрэ купым, нэбгырэ 5819-мэ — ятлонэрэ купым, нэбгырэ 5260-мэ ящэнэрэ купым хэхъэрэ сэкъатныгъэ ялагь. Зипсауныгъэ щыллагъэ зиІэ нэбгырэ 3456-мэ йоф ашлэштыгь, ахэм ашыщэу нэбгырэ 55-мэ апэрэ купым, нэбгырэ 1469-мэ — ятлонэрэ купым, нэбгырэ 1932-мэ ящэнэрэ купым хэхъэрэ сэкъатныгъэ ялагь.

2018-рэ ильэсем мэлтэлфэгъум и 1-м ехуулэу Адыгейимкээ сэкъатныгъэ зиІэхэм япрант 28,1-мэ, Урысые Федерацииемкээ — процент 26-мэ, ЮФО-мкээ — процент 27-мэ йоф ашлэштыгь.

Адыгэ Республикаем икъэралыгъо программэу «2014 — 2020-рэ ильэсхэм йофшланпэ икъэгъотынкэ цыфхэм іепыігъу афэхъугъэнир» зыфиоу Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ ильэсем шэклигъум и 7-м ышыгъэ унашьюу N 255-рэ зытетымкэ аухэсигъэр щылэнгъэм щыпхырышгъэним тегъэпсихъагъэу Адыгэ Республикаем и УГСЗН сэкъатныгъэ зиІэхэр лэжъэнхэ альэкъиним яамалхэр зэрхъэр, аш тегъэпсихъагъэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр зэхшэх.

2018-рэ ильэсем сэкъатныгъэ зиІэ нэбгыри 127-мэ республикэм исхэм йофшэн къафэзыгъотыхэрэ кулыкъухэм закынфагъэзагь, ахэм ашыщэу нэбгыри 116-мэ йофшэн ямылэу альтайга, нэбгырэ 33-мэ йофшланпэ чылгэхэр къафагъотыгь, нэбгыри 9-мэ сэнхьват гъэнэфагъэхэр ахэ къырагъэхъанхэу еджэнхэу агъэклюагъэх. Ахэм ашыщэу нэбгыри 6-мэ еджэнхэр къаухыгь, нэбгыри 5-мэ сэнхьват ахэ къырагъэхъагъэмкээ йоф ашлэ.

Зипсауныгъэ къыхэлгъэ нэбгыри 164-рэ йофшэн зэрямылэм-

кэ 2018-рэ ильэсем жьонигъуаклэм и 1-м ехуулэу учетым хэтигъэх. 2008-рэ ильэсем ишлээ мазэ къыщегъэжъагъэу имэлтэлфэгъу нэс сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырэ 80-мэ ахэ къырагъахъэ ашоигъо сэнхъхватим икъихъынкээ, нэбгырэ 50-мэ — щылэнгъэм хэшагъэ хүнхэмкээ, нэбгырэ 52-мэ — психологоческэ іепыігъу ягъэгъэхъеннымкэ фэло-фашлэхэр афызэхашагъэх, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ зиІэ нэбгырэ ыпкээ зыльятыре общественнэ йофшэнхэм ахэлжъагь, ежь-ежырэу йоф горэм пыханхэмкээ сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырэ 12-мэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр афызэхашагъэх.

Сэкъатныгъэ зиІэхэр зыщлэжъэнхэ альэкъицт йофшланпэ чылгэхэм икъилэхэм 163-рэ зэрэшьзэмкээ 2018-рэ ильэсем ишлээ мазэ къыщегъэжъагъэу имэлтэлфэгъу нэс йофшэн язытихэрэ цыфхэм йофшланпэхэр къафэзыгъотыхэрэ кулыкъухэм закынфагъэзагь. 2018-рэ ильэсем жьонигъуаклэм и 1-м ехуулэу аш

атегъэпсихъэгъэ йофшланпэ чылгэхэмкээ квотэхэм, анахь ма-кэми ахэм япчагъэ зэрэхъун фаем яхыллагъ» зыфиорэр.

Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2017-рэ ильэсем тыгъэгъазэм и 27-м ышыгъэ унашьюу N 239-р зытетэу «Адыгэ Республикаем икъэралыгъо программэу «2014 — 2020-рэ ильэсхэм йофшланпэ икъэгъотынкэ цыфхэм іепыігъу афэхъугъэнир» зыфиорэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм ехыллагъ» зыфиорэмкэ аухэсигъэ программэ гуадзэу «Сэкъатныгъэ зиІэ ныбжьыкіхэм йофшланпэхэм ауханхэмкээ іепыігъу афэхъугъэнир» зыфиорэр аухэсигъ. Аш къыщидэлтэгъэ йофхъабзэхэр зытегъэпсихъагъэхэр сэкъатныгъэ зиІэ ныбжьыкіхэм амал зэри-іклэхэм іофшланпэ чылгэхэр нахьын бэу къафэгъотыгъэнир ары.

Адыгэ Республикаем и УГСЗН-рэ Урысые Федерациием йофшланпэхэмкээ ыкы социальнэ ухуумынкээ ифедеральне учреждение «Медикэ-социальнэ

щыдэлтэгъэ йофхъабзэхэр зэрээрхажъэхэмкээ къэбархэр медикэ-социальнэ экспертизэмкээ бюро шхъялэм агъэнэфэгъэ пальхэм іеклагъахъэх. Сэкъатныгъэ зиІэ иунэе программа къыщидэлтэгъэ йофхъабзэхэр зэрэгтэцкэхэрэм яхыллагъэ къэбар 1239-рэ 2018-рэ ильэсем ишлээ мазэ къыщегъэжъагъэу имэлтэлфэгъу нэс медикэ-социальнэ экспертизэмкээ бюро шхъялэм къыллагъ. Электрон шыкікілэ аш йоф дашэнэу амал ял.

Йофшэн язытихэу квотэхэмкээ йофшланпэ чылгэхэр зэхээзыгъэхэр (къихээзгъэхъэрэр) Адыгэ Республикаем и УГСЗН учтешых. Сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырэ 409-мэ Адыгэ Республикаем ирпредприятие, иорганизацье 268-у нэбгырэ 35-м къыщегъэжъагъэу нэбгыри 100-м нэс зыутхэм йоф ашашлэ, ахэм ашыщэу нэбгырэ 261-р квотэхэмкээ къыхагъэхъагъэу йофшланпэ чылгэхэм ашлажъэх. Адыгэ Республикаем ирпредприятие, иорганизацье 94-у нэбгыри 100-м ехуу зыщлажъэхэрэм сэкъатныгъэ зиІэ нэбгырэ 783-мэ йоф ашашлэ, ахэм ашыщэу нэбгырэ 473-р квотэхэмкээ къыхагъэхъагъэу йофшланпэ чылгэхэр, нэбгырэ 34-р сэкъатныгъэ зиІэхэм атегъэпсихъэгъэ чылгэхэм ашлажъэх. 2018-рэ ильэсем ишлээ мазэ къыщегъэжъагъэу имэлтэлфэгъу нэс Адыгэ Республикаем и УГСЗН Адыгэ Республикаем и Законэу 2014-рэ ильэсем бэдзэогъум и 30-м аштагъэу N 331-р зытетыр зыльялэсирэе предприятии (организации) 4 ыуултэклугъ. Улъялкунхэм якілэххэм атетэу тхылтиш зэхагъэу-цуагь, афагъэнэфэгъэ пальхэм щыллагъэхэр дагъэзэжыгъэх, зы протокол зэхагъэу-цуагь.

Адыгэ Республикаем и УГСЗН, Адыгэ Республикаем икъэралхэмрэ ирайонхэмрэ ашыпсэухэрэм йофшэн къафэзыгъотырэ гупчэхэм Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ ильэсем бэдзэогъум и 30-м ышыгъэ унашьюу N 166-р зытетыр къыщидэлтэгъэ йофхъабзэхэм язехан яшылкъэу йоф дашлэ.

Галина ЦЫГАНКОВА.
Адыгэ Республикаем и УГСЗН илаш.

фэдэ йофшланпэ 176-рэ зэрэшьзэмкээ макъэ къагъэу.

Джыдэдэм Адыгейим щагъэфедэх Адыгэ Республикаем и Законэу 2016-рэ ильэсем шышхъэлум и 4-м аштагъэу N 562-р зытетэу «Сэкъатныгъэ зиІэхэм йофшланпэ къафэзыгъотырэ кулыкъухэм 2018-рэ ильэсем жьонигъуаклэм и 1-м ехуулэу сэкъатныгъэ зиІэ иунэе программа къыхэлгъэхъагъэу йофшланпэ чылгэхэм ашлажъэх. Адыгэ Республикаем щыпсэухэрэм йофшэн къафэзыгъотырэ кулыкъухэм зэрэхъэрэм яамалхэр зэрхъэр, аш тегъэпсихъагъэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр зэхшэх.

Экспертизэмкээ Адыгэ Республикаем ибюро шхъялэрэ» 2015-рэ ильэсем тыгъэгъазэм и 24-м зэдашыгъээ зээзэнынгъэу N 4-р зытетым диштэу къэбархэмкээ зэхжожых. Адыгэ Республикаем щыпсэухэрэм йофшэн къафэзыгъотырэ кулыкъухэм 2018-рэ ильэсем жьонигъуаклэм и 1-м ехуулэу сэкъатныгъэ зиІэ иунэе программа къыхэлгъэхъагъэу йофшланпэ чылгэхэм ашлажъэх. Адыгэ Республикаем щыпсэухэрэм йофшланпэ чылгэхэм, нэбгырэ 34-р сэкъатныгъэ зиІэхэм атегъэпсихъэгъэ чылгэхэм ашлажъэх. 2018-рэ ильэсем ишлээ мазэ къыщегъэжъагъэу имэлтэлфэгъу нэс йофшэн къафэзыгъотырэ кулыкъухэм зэрэхъэрэм тетэу квотэхэм зэхажэгъэ ѹофшланпэ чылгэхэм сэкъатныгъэ зиІэ нэбгыри 9 аялагъэхъагъ.

Къэбар жъугъэм яамалхэр

Уахътэр, хъугъэ-шIагъэхэр, цыфхэр

ШIукIэ джыри тызэIукIэшт

СССР-м инароднэ артистэу Василий Лановоир зыхэлэжьэгъэ патриотическэ йофтхьабзэу «Спасибо за верность, потомки!» зыфиорэр Адыгэ Республика и Къэралыгъо филармоние щыкIуагъ.

Адыгэ Республика и Лышьхэу Къумпыл Мурат зэхахъэррагъэжьеням ыпекIэ дунаим щизэлшашэрэ артистым Iукагъ. Патриотическэ йофеу агъецакIэрэм мэхъэнэ ин ритыгъ, «Хъашуягъэшэпсэу» В. Лановоим ыкли игусэхэм ариложьгъ.

В. Лановоир къызэгушыIэм, «МыкIодыжыщт полк» ылоу Урысыем щизэхашэгъэ движением иегъэжэпIешхэм къапкырыкIхээ, культурэм епхыгъеу хэгъэгум зэлукIегъухэр зэрэштыклохэрэр хигъэунэфыкIыгъ.

1941-рэ ильэсэм мэжүогъум и 22-м Хэгъэгу зэошхор къежьагъ. Фашист техаклохэм жъалымыгъеу зэрахъагъэр егъашIи тарихъям инэкIубгъохэм ахэкIокIэштэп.

Стлашью Юрэ, Цуекъо Алый, фэшхъяф ветеранхэм.

— Тэгушшо мыш фэдиз цыфзэхахъэм зэрэхэлажьэрэм фэш, — кытиуагъ Адыгэ Республика и ветеранхэм я Совет итхаматэу Къуаджэ Асплан. — НыбжыкIхээр, лъэпк зэфэшхъяфхэр бэ хууху зэлукIегъум къеуагъем шукIэ къыщтэжынэу сэлъята.

Адыгэ Республика и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцIэ зыхырэм иартистхэу Хъакъуй Асплан, Ордэн Фатимэ, нэмыхэм зэрэхагъэунэфыкIыгъеу, псе зыпйт зэлукIегъухэм цыфхэр алух, щылэнгъэм фагъасэх.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъян дзэкIолхэм атхыгъэхэм В. Лано-

ре ыныбжьими, изекIокIэ-шыкIхэмкIэ нахь ныбжыкIеу къэлъягъо. Тхэм бэгъашIе ешI.

Адыгэ Республика и Премьер-министрэ иапэрэ гуадзэу Наталья Широковар, Адыгейим культурэмкIэ иминистрэу Аульэ Юрэ, нэмыхэм хэбээ къулыкбушIхэр филармониет ичэгү къихъэхи В. Лановоим гъунэ имыIеу зэрэфэрэзэхэр къеуагъ.

Концертэр Михаил Грушиниймрэ Алина Медведевамрэ зэрэшагъ. Ти Уэшыгъэ KlyuchIхэм яансамблэ иартистхэу Анна Ольховамрэ Кирилл Комаровыимрэ лъыхъужынгъэм, зэкошныгъэм, мамыр псеукIэм афэгъэхыгъэхэ орэдхэр къеуагъэх. Артист цэрилоу В. Лановоим къэгъэгъэ эзрамхэр ратыгъэх, зэхахъэр къызаухым зэготху нэпээпль сурэтхэр атирахыгъэх.

— Адыгейим дахэу къыщтэгэгъокIыгъэх, зэкэми лъэшэу тафэрэз, — кытиуагъ В. Лановоим, К. Комаровым, А. Ольховам.

— Сыкъеуцу, цыфхэм садэгущиэ сшойгъу, ау гъогу ситехъажын фаешь, сэгүэ, — кытиуагъ В. Лановоим.— Бэ тэтымыгъашIеу джыри Мыекъуапэ тээвэрэхон тимурад.

Филармониет щыкIогъэ зэхахъэм тъысылти, уцуупи щамыгъотэу нэбгырипш пчагъэ чээкIыжыгъ. Ар зэхэшакIохэм къыдальтыги, йофтхьабзэр лъагъэ-къотэнэу тагъэгугъагъ.

ЕМТЫИЛЬ Нурбий.
Сурэтхэр зэхахъэм къыщтэгэгъэх.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъян дзэкIолхэм атхыгъэхэм В. Лановоир къяджэ зыхыкIэ гур егъэлэпэрал. ГүшIе пэпчъ къэлокIэ хэхыгъэ къифегъоты. Ильэс 84-рэ ыныбжьими, изекIокIэ-шыкIхэмкIэ нахь ныбжыкIеу къэлъягъо. Тхэм бэгъашIе ешI.

воир къяджэ зыхыкIэ гур егъэлэпэрал. ГүшIе пэпчъ къэлокIэ хэхыгъэ къифегъоты. Ильэс 84-

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкIырэр:

Адыгэ Республика и
льэпк IофхэмкIэ,
ИкIыб къэралхэм ачы-
псээрэ тильэпкэ-
гъухэм адьряIэ зэпхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къебар жъугъэм
иамалхэмкIэ и Комитет

Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кIэ
заджэхэр тхъапхэу
зипчагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахь цыкIуну
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкIегъэжохых.

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ, теле-

радиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлтээ-
IэсэйкIэ амалхэмкIэ
и Министрствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпIэ гъэйоры-
шапI, зэраушихъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъятыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчагъэр
4673
Индекссхэр
52161
52162
Зак. 1640

Хэутынум узцы-
кIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаушихъятыгъэх
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрэ Т. И.

Редактор шхъялэр
игуадзэр
Мэцлээко
С. А.

ПшъэдэкIыжь
зыхырыр секретарыр

Хъурмэ
Хъ. Х.